

Katarzyna Lenkiewicz

Wybrane elementy sztuki w południowo-wschodnich powiatach województwa podkarpackiego. Analiza socjologiczna

W pracy doktorskiej opisuję współczesną bieszczadzką kulturę materialną, którą kształtują lokalni artyści poprzez prowadzenie artystycznej działalności zarobkowej. Kultura ta przyjmuje wyjątkową, hybrydową formę, ponieważ powstaje w skutek łączenia składników kultur ludowych ludności bojkowskiej, łemkowskiej i ukraińskiej, wysiedlonej z terenów południowo-wschodniej Polski w latach 1944-1946 i w 1947 roku z elementami kultur, wniesionych przez polską ludność napływową, która osiedlała się w Bieszczadach od lat pięćdziesiątych XX wieku.

Na sztukę bieszczadzką składają się przede wszystkim rzeźby z drewna i korzeni, obrazy malowane na płótnach czy deskach, ikony, czyli obrazy malowane (pisane) utrwalone tradycją i techniką o kanonicznej tematyce przynależnej kulturze bizantyjskiej, przedmioty użytkowe i dekoracyjne z ceramiki oraz wchodzące ściśle w zakres sztuki kobiecej: przedmioty haftowane, tkane, zabawki i biżuteria kobieca wykonana z koralików czy filcu.

Tematycznie artyści bieszczadzcy inspirowani są przez lokalną przyrodę, dzikimi zwierzętami. Wykorzystują także motywy nawiązujące do ludowości Bojków i Łemków, do miejscowych legend i opowieści związanych z życiem zakapiorów bieszczadzkich, a także motywy sakralne: cerkwi i inne przedmioty z zakresu bieszczadzkiej sztuki sakralnej i sepulkralnej.

Twórczość artystów bieszczadzkich ściśle wiąże się z rozwojem potencjału turystycznego Bieszczad. Działalność artystyczną w Bieszczadach można podzielić na pamiątkarstwo i sztukę bardziej wyrafinowaną, trafiającą w indywidualne gusta odbiorców.

Interesująca mnie problematyka badawcza obejmuje zagadnienia z pogranicza socjologii jakościowej i analizy kulturowej. W pracy doktorskiej postępuję zgodnie z wybraną socjologiczną perspektywą badań nad kulturą.

Dysertacja składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale pierwszym charakteryzuję obszar badań, tj. powiaty bieszczadzki, leski i sanocki pod względem społecznym, historycznym i kulturowym. W rozdziale drugim opisuję podstawy teoretyczne i narzędzia metodologiczne, właściwe dla badań jakościowych. W rozdziale trzecim przedstawiam analizę materiału badawczego oraz wynikające z niego wnioski. Istotnym elementem rozdziału trzeciego są wypowiedzi uczestników badania, które cytuję z przeprowadzonych wywiadów, a także zdjęcia, wykonane podczas badań terenowych.